

प्रदेश लोक सेवा आयोग

बागमती प्रदेश

प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा अन्तर्गतका भेटरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, चौथो तहका नायब प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रमको रूपरेखा:- यस पाठ्यक्रमको आधारमा निम्नानुसार चरणमा परीक्षा लिइने छ:-

प्रथम चरण:- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क:- १००

द्वितीय चरण:- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क:- २०

लिखित परीक्षा योजना (Examination Scheme)

प्रथम चरण:-

विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न सङ्ख्या x अङ्कभार	समय
सेवा सम्बन्धी	१००	४०	वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice)	५०प्रश्न x २ अङ्क = १००	४५ मिनेट

द्वितीय चरण:-

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	२०	मौखिक

द्रष्टव्य:

- वस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ। तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन।
- कुनै पनि प्रकारको क्याल्कुलेटर (Calculator) र विद्युतीय उपकरणहरू (Electronic devices) परीक्षा हलमा लैजान र परीक्षामा प्रयोग गर्न पाइने छैन।
- पाठ्यक्रममा रहेका पाठ्यांशहरूबाट देहाय अनुसार प्रश्नहरू सोधिने छ:

पाठ्यक्रम एकाइ	१	२	३	४
प्रश्न संख्या	१०	२३	१३	४

४. प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।

५. पाठ्यक्रम लागू मिति:- २०७७।७।२७

प्रदेश लोक सेवा आयोग

बागमती प्रदेश

प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा अन्तर्गतका भेटरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, चौथो तहका नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

पत्र/ विषय :- सेवा सम्बन्धी

१. कृषि, पशुपन्छी तथा मत्स्य सम्बन्धी
 - १.१ नेपालको संविधानमा कृषि तथा खाद्यसम्बन्धी व्यवस्था
 - १.२ निजामती सेवा ऐन, २०४९ तथा नियमावली, २०५० मा कर्मचारीको आचरण, बिदा र सजाय सम्बन्धी व्यवस्था
 - १.३ पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन, २०५५ तथा नियमावली, २०५६
 - १.४ जलचर संरक्षण ऐन, २०१७
 - १.५ दाना पदार्थ ऐन, २०३३ र नियमावली, २०४१
 - १.६ पशु वधशाला तथा मासु जाँच ऐन, २०५५
 - १.७ पशु वधशाला तथा मासु जाँच नियमावली, २०५७
 - १.८ वर्ड फ्लु रोग नियन्त्रण आदेश, २०६४(चौथो संशोधनसमेत)
 - १.९ पशु ढुवानी मापदण्ड, २०६४
 - १.१० पन्छी पालन नीति, २०६८
 - १.११ कृषि/पशुपन्छी /मत्स्य अनुसन्धानको संरचना तथा भूमिका
 - १.१२ नेपालमा पशुपन्छी तथा मत्स्य पालनको संक्षिप्त इतिहास तथा वर्तमान अवस्था
 - १.१३ चालू आवधिक योजनामा पशुपन्छी तथा मत्स्य विकासको उद्देश्य, नीति तथा मत्स्य र पशुपन्छी क्षेत्रगत विकास कार्यक्रमको प्राथमिकता, लक्ष्य एवं कार्यान्वयन रणनीति
 - १.१४ नेपालको अर्थतन्त्रमा पशुपन्छी तथा मत्स्य विकासको महत्व
 - १.१५ कृषि/पशुपन्छी/मत्स्य विकास कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यक्रम तर्जुमा आधारहरू
 - १.१६ पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रममा ऋण, बिमा, उत्पादन सामग्री, औजार तथा उपकरण, बजार तथा मुल्य व्यवस्था
 - १.१७ पशुपन्छी तथा मत्स्यको दिगो एवं व्यवसायिक उत्पादन
 - १.१८ कृषि विकासमा कृषि/पशु सेवा प्रसारको महत्व, सीमितता र प्रभावकारिता
 - १.१९ कृषि/पशुपन्छी/मत्स्य प्रसारका विभिन्न तरिकाहरू र तिनको तुलनात्मक फाइदा र सीमितता
 - १.२० कृषि/पशुपन्छी/मत्स्य विकासमा समूह पद्धति प्रकृया र कार्यान्वयन तथा अगुवा कृषक छनौटको आधार, भूमिका र परिचालन
 - १.२१ नेपालको पशुपन्छी/मत्स्य विकासका कार्यक्रमका प्रमुख समस्याहरू
 - १.२२ कृषि विकासमा ग्रामीण पूर्वाधार सिँचाइ, कृषि सडकको महत्व
 - १.२३ चरण तथा प्रजनन सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था
 - १.२४ सहकारीको सिद्धान्त र मूल्यहरू, नेपालमा कृषि सहकारीको अवस्था र उपयोग
 - १.२५ कृषि सम्बन्धी बागमती प्रदेशको चालू आवधिक योजनामा समावेश भएका विषयहरू
 - १.२६ नेपालको कृषि प्रवर्द्धनमा पर्यटन विकासको महत्व

प्रदेश लोक सेवा आयोग

बागमती प्रदेश

प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा अन्तर्गतका भेतेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, चौथो तहका नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

२. भेतेरिनरी

- २.१ आन्तरिक परजीवी (Internal Parasite): नाम्ले जुका (Liverfluke), गोलो जुका (Round Worm), फिते जुका (Tape Worm), कक्सिडियोसिस (Coccidiosis), रक्त परिजीवि (Blood protozoan diseases) का प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- २.२ बाह्य परजीवी (External Parasite): किर्ना (Tick), जुम्मा (Lice), उपियाँ (Fleas) तथा लुतो (Mange) का प्रमुख लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- २.३ प्रमुख ब्याक्टेरियल रोगहरू (Bacterial Diseases) : भ्यागुते रोग (Haemorrhagic Septicaemia), पटके रोग (Anthrax), चरचरे रोग (Black-Quarter), इन्टेरोटोसेमिया (Enterotoxemia), थुनेलो (Mastitis), क्षयरोग र जोन्स रोग (Tuberculosis & John's Disease), काफ स्कोर र कोलिव्यासिलोसिस (Calf Scour & Colibacillosis), फाउल टाइफाइड (Fowl typhoid), कुखुराको हैजा (Fowl Cholera), पुल्लोरम (Pullorum), खुर कुहिने रोग (Foot Rot), ब्रुसेलोसिस (Brucellosis) तथा माइकोप्लाज्मोसिस (Mycoplasmosis) का लक्षण, रोग निदान, उपचार तथा रोकथाम
- २.४ प्रमुख भाइरल रोगहरू (Viral Diseases) : गौगोटी (Rinderpest), पि.पि.आर (PPR), एभियन इन्फ्लुएन्जा (Avian Influenza), एभियन लिम्फोइड ल्युकोसिस (Avian lymphoid leucosis), खोरेत (Foot & Mouth Disease), रेविज (Rabies), स्वाइन फिभर (Swine Fever), कुखुराको विफर (Fowl Pox), गम्बोरो (Gumboro), रानीखेत (Ranikhet) तथा म्यारेक्स रोग (Mareks Disease), Lumpy Skin disease का लक्षण, निदान, उपचार तथा रोकथाम:
- २.५ निम्न प्रजनन सम्बन्धी विकृति : कारण, लक्षण, उपचार तथा रोकथाम
 - क. साल नझर्ने (Retention of Placenta)
 - ख. तुहिने (Abortion)
 - ग. डिस्टोक्रिया (Dystokia)
 - घ. बाँझोपन
- २.६ जुनोटिक रोगहरू (Zoonotic diseases) : दुधबाट सर्ने रोगहरू र मासुबाट सर्ने रोगहरू
- २.७ पशुपन्छीमा भिटामिन र खनिजको कमीबाट हुने रोगहरू
- २.८ गाइ भैंसीका मेटाबोलिक (Metabolic) रोगहरू: Milk fever, Ketosis र Downers cow syndrome
- २.९ दुसी तथा दुसी जन्य पर्दाथबाट हुने रोगहरू
- २.१० नमुना सङ्कलन तथा संप्रेषण विधि
- २.११ आधारभूत प्रयोगशाला उपकरणहरू तथा निर्मलीकरणका तरीकाहरू
- २.१२ Vaccination schedule for poultry र Vaccination schedule for cow, buffalo, goat, sheep
- २.१३ OIE (विश्व पशु स्वास्थ्य सङ्गठन) सम्बन्धी सामान्य जानकारी

३. लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट

- ३.१ गाई भैंसीका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
 - क. उन्नत जात : जर्सी, होलिस्टन फ्रिजियन, ब्राउन स्वीस, हरियाना
 - ख. स्थानीय जात : अच्छामी, लुलु, खैला र चौरी
 - ग. उन्नत जात : मुर्दा, निली राभी भैंसी

प्रदेश लोक सेवा आयोग

बागमती प्रदेश

प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा अन्तर्गतका भेटरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, चौथो तहका नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

- घ. स्थानीय जात : लिमे, पारकोटे र गड्डी
- ३.२ उन्नत तथा स्थानीय बाखाका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
क. जमुनापारी, वोयर, बारबरी, सानन च्याँप्रा, सिन्हाल, खरी (पहाडी), तराई बाखा
- ३.३ उन्नत तथा स्थानीय भेडाका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
क. उन्नत नस्ल : रामबुलेट, पोलवर्थ, वोर्डरलाइसेयटर, रोमनी, मेरिनो
ख. स्थानीय नस्ल : भ्याङ्गलुङ्ग, बरुवाल, कागे, लामपुच्छे
- ३.४ उन्नत तथा स्थानीय सुँगुरका जातहरू, तिनीहरूको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
क. उन्नत जात : ल्याण्डरेस, योर्कशायर, ह्याम्पशायर, ड्युरक
ख. स्थानीय जात : च्वाँचे र हुराका शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
- ३.५ उन्नत जातका कुखुराहरू : न्यू हेम्पशायर, अष्ट्रालोर्प, व्हाइट लेगहर्न, गिरीराज तथा स्थानीय जातको कुखुरा साकिनीको शारीरिक तथा उत्पादन विशेषताहरू
- ३.६ खरायो : ऊन तथा मासुको लागि पालिने खरायोका जातहरू र तिनीहरूको विशेषता
- ३.७ पशु आनुवांशिक श्रोत संरक्षण, विकास तथा उपयोग
- ३.८ व्यावसायिक पंक्षीपालन विधि - जात, खोर, दानापानी, खोप व्यवस्थापन
- ३.९ पशुपन्छी प्रजननका लागि छनौट तथा प्रजनन विधि
- ३.१० भाले खोजेको पोथीको लक्षण तथा प्रजनन गराउने उपयुक्त समय
- ३.११ कृत्रिम गर्भाधान विधि, पशु प्रजननको महत्व, कृत्रिम गर्भाधान कार्यमा उपयोग हुने उपकरणहरूको नाम तथा प्रयोग विधि, Estrus Cycle, प्रजनन सँग सम्बन्धित गाई भैंसीको शरीरबाट निस्कने हरमोन बारे साधारण जानकारी
- ३.१२ पौष्टिक तत्वहरूको वर्गीकरण : कार्बोहाइड्रेट, प्रोटीन, चिल्लो पदार्थ, भिटामिन र खनिज पदार्थ
- ३.१३ पशुपन्छीहरूको लागि सन्तुलित दाना तयार गर्ने विधि
- ३.१४ घाँसपात संरक्षण : घाँस सुकाउने विधि (Hay), सायलेज (Silage) बनाउने विधि र महत्व
- ३.१५ परालमा युरिया प्रयोग गर्ने विधि र उपयोगिता
- ३.१६ उन्नत चरन घाँस तथा घाँस खेती तरीका
- ३.१७ कोसे घाँस (Leguminous): स्टाइलो, बरसिम, कुड्जु, सिराट्रो, सेन्ट्रो, बोडी (Cowpea), व्हाइट क्लोभर, रेडक्लोभर, कोटे, लुसर्न, डेस्मोडियम, केराउ, भेच
- ३.१८ घाँस:- नेपियर, पारा, सेटारिया, किकियु, राइग्रास, कक्सफुट, जै
- ३.१९ डाले घाँस:- इपिल इपिल, वडहर, कोइरालो, टाँकी, काभ्रो, पाखुरी, किम्बु, दबदबे, पैयुँ, बकेना, निभारो, भिमसेनपाती, बैस, भोटेपिपल, बाँस
- ३.२० प्रचलित तथा उन्नत व्यवस्था अनुसार पशुपंक्षीको गोठ र खोर बनाउन ध्यान दिनुपर्ने आधारहरू (गाई, भैंसी, बाखा, भेडा, सुँगुर, कुखुरा, खरायो)
- ३.२१ विभिन्न पशुपन्छीको भाले, माउ तथा बच्चाको स्याहार सुसार तथा आहाराको व्यवस्था
- ३.२२ पशुपन्छीको गोठ, खोर सफासुगधर राख्ने र जैविक सुरक्षा (Bio-security) विधि
- ३.२३ दुग्ध प्रशोधन गर्ने विधि
- ३.२४ क्रिम, बटर, चिज, कुरौनी, घिउ, आइसक्रिम, दही बनाउने विधि

प्रदेश लोक सेवा आयोग

बागमती प्रदेश

प्राविधिक तर्फ कृषि सेवा अन्तर्गतका भेटरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह, चौथो तहका नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम

४. अङ्ग्रेजी र नेपाली

४.१ : Knowledge on writing correct English sentence, letter, and report according to English grammar based on the following syntactic functions:

a. Parts of Speech:

- Noun
- Pronoun
- Adjective
- Determiner
- Verb
- Adverb
- Preposition
- Conjunction and
- Interjection

b. Infinitive and gerund, reported speech and tense

४.२ नेपाली: नेपाली भाषामा स्तरीय लेखनको लागि आवश्यक पर्ने व्याकरण अनुरूप शुद्धा शुद्धि बनाउने। यसका लागि निम्न विषयमा ध्यान केन्द्रित गर्ने:

वर्णविन्यास, पदसङ्गति, नाम, सर्वनाम, क्रियापद, विशेषण, काल, वाच्य, पदवर्ग, अनुकरणात्मक शब्द, कारक र विभक्ती, वचन, पुरुष, लिङ्ग, उल्टो अर्थ आउने शब्द, पर्यायवाची शब्द, तत्सम शब्द, तद्भव शब्द, आगन्तुक शब्द, उपसर्ग लागेर निर्मित शब्दहरू, प्रत्यय लागेर निर्मित शब्दहरू, समास भएर निर्मित शब्दहरू, द्वित्व भएर निर्मित शब्दहरू, ह्रस्व दीर्घ, श, ष, स लगायतका व्याकरणगत शुद्ध लेखनशैलीमा केन्द्रित विषयहरू सहितको नेपाली शुद्धाशुद्धिको ज्ञान।